

INTERVIEW MET JOS DE BLOK

door Maurits Hoenders

**2016: 10 JAAR
STICHTING BEROEPSEER**

In 2016 is het tien jaar geleden dat stichting Beroepseer is opgericht. In die tien jaar heeft de stichting zich met hart en ziel ingezet om professionals in de (semi-)publieke sector te ondersteunen en te bemoedigen om naar eer en geweten hun werk te kunnen doen.

Door middel van publicaties, blogs, video's, Goed Werk Hub-bijeenkomsten, Beroepseer-ateliers en Goed Werk-trajecten heeft de stichting duizenden professionals bereikt en geïnspireerd.

Dit jubileum is een mooie gelegenheid om terug te kijken wat tien jaar Beroepseer heeft opgeleverd en de balans op te maken. Daarnaast willen we vooruitkijken: waar staan we? Welke ontwikkelingen zien we om ons heen? Waar willen we vanuit stichting Beroepseer aan bijdragen en hoe?

Ter gelegenheid van het jubileum van Beroepseer vinden verschillende activiteiten en bijeenkomsten plaats. Een van deze activiteiten is een reeks interviews met voortrekkers van stichting Beroepseer waarin ze terugblikken op de afgelopen tien jaar, maar ook hun licht laten schijnen over de uitdagingen voor de toekomst. De negende en laatste gast in deze reeks is Jos de Blok, oprichter (in 2006) en directeur van Buurtzorg Nederland, een met kleine teams werkende organisatie - bestaande uit (wijk)verpleegkundigen en wijkzakenverzorgenden - die zorg levert aan huis.

INTERVIEW

Hoe lang bent u al betrokken bij stichting Beroepseer?

Via Alexandrien van der Burgt ben ik vanaf het begin betrokken geweest bij de stichting Beroepseer. In het eerste jaar hebben we een aantal bijeenkomsten georganiseerd waar ik vertelde wat we met Buurtzorg van plan waren. Bestuurders en managers maken zaken onnodig complex. Buurtzorg heb ik opgezet vanuit een eenvoudige basis: laat mensen gewoon hun werk doen, neem het vakmanschap van de buurtverpleegkundige als uitgangspunt. Goede zorg draait om 'gewoon weer normaal doen'. Dat hebben we afgeleerd. Iedere professional wil van nature goed werk doen en bijdragen. Als je weer de goede dingen gaat doen, is er minder zorg nodig en gaan de kosten omlaag.

Vakmanschap draait om zicht hebben op de resultaten en daarover verantwoording kunnen afleggen. De enige vraag die relevant is: welke zorg hebben mensen nodig? We zijn begonnen met een klein team in Enschede. Inmiddels zijn er meer dan 800 Buurtzorgteams actief. Elk team maakt zijn eigen planning, beheert eigen budget en neemt zelf mensen aan. We hebben geen managers. Wel een aantal coaches die teams bijstaan als daar behoefte aan is. Verder hebben we een interne website waar medewerkers, ideeën, kennis en ervaringen uitwisselen.

Ik ben gestart met Buurtzorg omdat bureaucratiesering en het toenemende belang van managers en bestuurders het steeds moeilijker maakten om goed werk te doen. Managers zijn er een ster in om dingen complex te maken. Dat kan iedereen. Het is lastiger om iets eenvoudiger te maken.

Ik geloof niet in management. Ik geloof in intrinsiek gemotiveerde vakmensen die kennis, ervaring en ideeën hebben om elke dag goed werk te doen, goede zorg te verlenen. Dat vraagt om vertrouwen. Het huidige zorgstelsel is gebouwd op wantrouwen. Daarom werkt het niet. We moeten terug naar de vakinhoud en dat combineren met een simpel bekostigingssysteem.

Hoe kijkt u terug op tien jaar stichting Beroepseer?

In het begin was het een zoektocht naar hoe maak je het thema beroepseer en vakmanschap concreet? Er werd veel gepraat over beroepszeer, geklaagd over omstandigheden vanuit een slachtofferrol. Er werd, in mijn ogen, te veel gedacht in termen van wij tegen het systeem, en er werd te weinig energie gestoken in het bedenken van concrete oplossingen, echt impact hebben. In de loop der jaren is het draagvlak voor de veranderingen die Beroepseer voor ogen heeft wel breder geworden.

Ook is de stichting erin geslaagd om, over sectoren heen, professionals met elkaar in gesprek te krijgen, ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Dat heeft een goede functie gehad. Ook is het thema beroepseer stevig op de politieke agenda terechtgekomen.

Misschien was de zoektocht van Beroepseer ook wel nodig om te komen waar men nu staat. Het boek *Het alternatief. Weg met de afrekencultuur in het onderwijs!* was voor mij een keerpunt. Een heldere analyse van waar het mis ging in het onderwijs, concrete voorbeelden van hoe het anders kan en een eenvoudig alternatief om onderwijs weer terug te geven aan de vakmensen. Het boek had een impact op het veld en heeft invloed gehad op de politiek, beleidsmakers en docenten zelf. Het heeft mede een zoektocht op gang gebracht naar hoe leraren het eigenaarschap over de kwaliteit van hun werk kunnen terugpakken en vormgeven. Het boek *Het alternatief voor de zorg*, waar ik zelf in de redactie zat, en de bundel *Moraliteit in actie* bouwen voort op de nieuw ingeslagen richting, met concrete alternatieven. Het gaat in wezen om twee sporen: Ten eerste, de basis en de inhoud van je vak. Ten tweede, de omgeving beïnvloeden en veranderen. Het tweede is een taai proces en vergt een lange adem.

Dan kom je bij de vraag hoe je effectief systemen kan beïnvloeden. Dat kan door concepten te schrijven en met concrete alternatieven te komen. In binnen- en buitenland heb ik de afgelopen jaren verteld over hoe we binnen Buurtzorg werken en hoe je die principes ook in andere sectoren kan toepassen. Ook in het onderwijs kan het op een andere manier door aan te sluiten bij het talent van kinderen en de positie van leraren te versterken. Op alle niveaus is er behoefte aan voorbeelden van hoe het anders kan. Daar kunnen vakmensen een cruciale rol in vervullen. In plaats van wij tegen het systeem ga ik uit van het idee dat we allemaal onderdeel zijn van het systeem en dat we daar ook invloed op hebben. Dat betekent verder kijken dan je eigen functie, je eigen afdeling, je eigen organisatie en actief nadenken en bijdragen aan het aandragen en vormgeven van alternatieven. Beleidsmakers en bestuurders staan daarvoor open is mijn ervaring, omdat ze ook zoekende zijn. Eigenlijk is het heel eenvoudig: we laten mensen met kennis van zaken doen wat ze denken dat goed is.

Wat zijn wat u betreft de uitdagingen voor de komende jaren?

De basis ligt er. Blijf doen wat je al doet: draag bij aan bewustwording,

Herfst 2016

Jos de Blok